

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1376
Toplantı Tarihi/Sayısı : 14.9.2023/36
Karar Numarası : 2023/691
Başvuran : M.D.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Denizli T Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın Denizli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda görevli infaz ve koruma memurlarının işkence ve kötü muamelesine maruz kaldığı, vücudunun çeşitli yerlerinde morarmalar ve şişmeler olduğu iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Denizli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda koğuş arkadaşıyla kavga etmesi üzerine infaz ve koruma memurlarının koğuşa geldiğini,

b. Direnmemesine rağmen aşırı güç kullanılarak yere yatırılıp kollarının kıvrıldığı, detaylı aramaya maruz kaldığını, 20 dakika boyunca işkence ve kötü muamele uygulandığını,

c. Yaşanan olayın sebebiyle psikolojisinin zarar gördüğünü iddia etmektedir.

3. Muhatap Denizli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın Elmalı T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakil olduğu,

b. ... numaralı koğuşta arkadaşı ile kavga ettiği, görevli infaz ve koruma memurlarının koğuşa girerek tarafları ayırdığı, üst araması yapılan başvuranın üzerinde birden çok jilet bulunduğu tespit edildiği sırada başvuranın direniş göstermesi üzerine orantılı güç kullanılarak başvuranın etkisiz hale getirildiği,

c. 19/8/2022 tarihinde saat 17.25 sularında ... Blok ... numaralı koğuşta başvuran hakkında tutulan tutanakla ilgili koğuşta bulunan mahpusların ifadelerinin alındığı beyan edilmiştir.

4. Muhatap Kurumun yazılı görüşüne ilişkin olarak görüşü alınmak üzere başvuranlar Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) aracılığıyla görüşme gerçekleştirilmiş olup tutanak altına alınan görüşmede başvuran özetle;

a. İnfaz ve koruma memurları tarafından darp edilmesi üzerine darp raporu aldığını,

b. Denizli Cumhuriyet Savcılığına hitaben 22/8/2022 tarihinde şikayet dilekçesi yazdığını,

c. Denizli Cumhuriyet Savcılığının ... E. sayılı dosyası üzerinden soruşturma açıldığını ve konunun

yargıya intikal ettiğini belirtmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Yargı yetkisi" başlıklı 9'uncu maddesi şöyledir:

"Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır."

6. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."

7. Anayasa'nın "Mahkemelerin bağımsızlığı" başlıklı 138'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Hakimler görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz."

8. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde: "Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun görevleri arasında sayılmıştır.

9. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir." ve sekizinci fıkrasında yer alan "9'uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır." delaleti ile özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

10. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar" başlıklı 40'inci maddesi şöyledir:

"(1) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz."

11. Mezkûr Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; ... ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı ... yönlerinden incelenir."

12. Mezkûr Yönetmelik'in "Karar türleri" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

13. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup"

bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

14. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

15. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

16. Anayasa'nın 9'uncu ve 138'inci maddelerinde yargı yetkisinin münhasıran mahkemelerin uhdesinde olduğu ve bu yetkinin kullanılmasında hiçbir organ, makam, merci veya kişinin mahkemelere emir ve talimat veremeyeceği, tavsiye ve telkinde bulunamayacağı hükme bağlanmıştır. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 17'nci maddesinde yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvuru konusu olamayacağı; Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40'inci ve 48'inci maddelerinde ise yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler ile yargı organlarında görülmekte olan uyuşmazlıkların Kurumun görev alanına girmeyeceği düzenlenmiştir.

17. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun “*Kamu davasını açma görevi*” başlıklı 170'inci maddesinde, kamu davasını açma görevinin Cumhuriyet savcısı tarafından yerine getirildiği, soruşturma evresi sonunda toplanan delillerin suçun işlendiği hususunda yeterli şüphe oluşturması halinde Cumhuriyet savcısının bir iddianame düzenlediği, iddianamenin kabul edilmesi halinde kamu davası açıldığı ve kovuşturma evresinin başladığı; “*Kovuşturmaya yer olmadığına dair karar*” başlıklı 172'nci maddesinde, kamu davasının açılması için yeterli şüphe oluşturacak delil elde edilememesi veya kovuşturma olanağının bulunmaması hâllerinde kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verildiği; “*Cumhuriyet savcısının kararına itiraz*” başlıklı 173'üncü maddesinde ise suçtan zarar görenin kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren 15 gün içinde bu kararı veren Cumhuriyet savcısının yargı çevresinde görev yaptığı ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimliğine karara karşı itiraz edebileceği düzenlenmiştir.

18. Başvuranın mezkûr iddiasına ilişkin olarak; muhatap Kurum tarafından gönderilen cevabi yazı ve ekler incelendiğinde, başvuranın; o gün yaşadığı sinirle görevli memurlardan şikayetçi olduğuna, memurlar tarafından darp edilmediğine ve memurlardan şikayetçi olmadığına ilişkin ifade tutanağının yer aldığı görülmüştür. Bununla birlikte başvuran ile gerçekleştirilen SEGBİS görüşmesinde, başvuran tarafından konuya ilişkin Denizli Cumhuriyet Savcılığının ... E. sayılı dosyası üzerinden soruşturma açıldığı ve konunun yargı makamlarına intikal ettiği ifade edilmiştir. Muhatap Kurum tarafından konuya ilişkin gönderilen evrak

incelendiğinde, Denizli Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından ... karar numarası ile kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın alındığı tespit edilmiştir.

19. Bu çerçevede, başvuranın yargı makamlarına intikal ettiği anlaşılan iddialarının Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrası ile 67'nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan hükümler çerçevesinde kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

14/9/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Afişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye